

KÖZMŰVELŐDÉSI, TÁRSADALMI, GAZDÁSZATI, IPARI, KERESKEDELMI ÉS NEVELÉSÜGYI HETILAP; EGYSZERSMIND BARSMEGYE ÉS A MEGYEI TANFELÜGYELŐSÉG HIVATALOS KÖZLÖNYE.

MEGJELEN:

hetenként egyszer, vasárnap.

Egyes számok 10 krajczárjával kaphatók könyvkereskedésekben.

Előfizetési pénzek a szerkesztőséghez utasítandók.

Előfizetési feltételek.

Vidéken és Léván házhoz küldve:

Egy évre . . . . . 5 ft — kr.

Hat hóra . . . . . 2 ft 50 kr.

Előfizetési pénzek postautalvánnyal is küldhetők.

Hirdetések.

Négy hasábos, petit sor, egyszeri hirdetésének helyéért 7 kr. kétszeriért 6 kr., többszöriért 5 kr. — Bélyegdíj minden egyes beiktatásért 30 kr.

A Nyílt-térben

minden három hasábos, garmond sor díja 20 kr., mi a szerkesztőséghez előlegesen beküldendő.

Társadalmi állapotainkhoz.

III.

Minden nemzet nyelvének művelése- és terjesztésében, ősi szokásainak fentartásában és nemzeti önértetének megőrzésében birja létének legbiztosabb alapját; mert a nyelv és a nemzetiség egyedül azon szellemi kapocs, mely egy államnak polgárait szorosabban összefűzi s önértékeik megvédésére tömöríti.

Ama nemzetiségi mozgalmakkal szemben, melyek itt-ott hazánkban is fölmerültek s körülöttünk mind jobban lábra kapnak: nem maradhatunk meg eddigi tétlenségünkben, ha csak a lassú bukásnak és enyészetnek nem akarjuk utját egyengetni. Itt a cselekvés ideje; az általános mozgalom megindult, csak kitartó buzgalom és hazaszeretet lángjától hevített tevékenység kell hozzá. Sárosvármegye megmutatta mit kell tenni, midőn októberhó 25-én tartott megyei közgyűlésén a nép megmagyarosítása érdekében nagy lelkesedéssel egy 100 tagu bizottságot választott kebeléből, melynek feladata azon módokról és eszközökről gondoskodni, melyekkel a hazafias érdelem felkeltése mellett édes anyai nyelvünk terjesztetnék idegen ajku hazánkfiai között.

A kezdeményezés első sorban a megyét illeti; — mert ott, hol évszázadok óta meggyökeresedett szokásokkal s egy, vagy több idegen nyelvvel kell megküzdenünk, csak úgy számíthatunk biztos sikerre, ha összhangzó eljárás mellett a nagy munka megoldásába bevonjuk mindazon faktorokat, melyek a nép lelkiületére s akaratára legtöbb befolyást gyakorolhatnak.

E faktorok legfontosabbika az iskola, mely a fogékony gyermeki szívbe legkönnyebben hintheti el az igazi magyar érzelm első csiráit s szép módjával megkedveltetheti a tanulmányi fiatalsággal édes hazai nyelvünket. De hogy ez megtörténjék, lelkes tanítóra van szükségünk ki egész odaadással munkálkodjék a szép eszme megoldásán, ki buzgólkodása legszebb jutalmául tekintse a kivívott sikert és a közelismerés kitüntető nyilvánulását. Egyszerű kis jutalom ez, és mégis lelkesítőleg hat, főleg ha néptanítóink látni fogják, hogy a megye és a községek nagyobb mértékben érdeklődnek a népnevelés iránt; ha azok az elemi oktatás törvényének érvényt szerezni iparkodnak s tanítóiknak anyagi helyzetét javítani, vagy legalább eddigi nyomoruságos dotációjukat annak idejében kiszolgáltatni törekszenek. Mert őszintén szólva, van olyan községi népiskola, melynek padjai a beálló havazással népesednek meg s hóolvadáskor már üresen állanak, úgy, hogy a jó tanító bátran elmehetne bármi hosszú kénytelenre, ha pénze volna s nem kellene saját magának is a krumpliföldjét bemunkálnia.

E téren sok a teendőnk; de egy kis ügybuzgalom mellett véghetetlen sokat is tehetnek a községek lelkészei, jegyzők, szolgabírák s az eddig legnagyobb részben csak névleg létező iskolalátogatók. Óhajtható volna, hogy a megyei tanfelügyelő, ne lenne egyszerűen egy központi iroda főnöke, hanem minél többet járna az egyes községi iskolákba; ellenőrizné a tanítás menetét, az idegen tankönyveket s főleg azt, vajon tanítatják-e mindenütt a magyar nyelv és

mily sikerrel? Fő gondjai közé tartoznék, hogy mindenütt megalkottatnék az iskolaszék a községek jó érzelmi s legnagyobb befolyással bíró lakóiból; — sürgetné a kerületi tanítógyűléseket s azon volna, hogy más megyék példájára Bars megye tanítói is tartanának évenként egy-egy vándor közgyűlést, összekötve tanszer- és munkakiállításal. Hogy e kölcsönös érintkezéseknek s tapintatosan vezetett tanácskozássoknak, valamint az ily alkalommal létesített kiállításoknak véghetetlen hasznos befolyása volna a tanügy emelkedésére s az iskola szellemének magyarosodására, azt, úgy hiszem, felesleges bizonygatnom.

Mióta Üdvözítőnk ajkairól a nép tizenkét emberéhez intézett: „Menjetez és tanítsatok minden nemzetet!” hatalmas és engedelmisséggel találkozó szavak bejárták a századokat: azóta harczolunk kezdettől fogva a szellem szolgasága és elbuzdulása ellen. Az ügy mindig ugyanaz: ma is azt akarjuk, hogy minden gyermek lelki tehetségei kifejlődjenek. E szép és magaslatos feladat megoldását az isteni mester az egyház férfiainak bízta, később ugyanazt az egyes püspökök s egyházi zsinatok határozatilag kötelezővé tették, csak hogy azóta e köteletség különféle képp értelmeztek s még különfélebb módon teljesítették. Ha minden község lelkésze ez isteni miszsióját lelkiismeretesen megoldja, ha iskolatanítójának bölcs vezetője s felügyelője, ha a hit igazságainak hirdetése mellett a hazafiság őszinte apostola is egyttal: akkor ügyünk nyerve van s pár évtized alatt megélhetjük azt, hogy szerte a hazában édes magyar nyelvünkön fogják énekelni az isten dicsőségét.

Mennyit tehet egy hivatását lelkiismeretesen betöltő falusi lelkész, arra több példát lehetne Bars megyében is felhozni. Van község, mely néhány évtized előtt tökéletes tót volt s ma templomában magyarul dicséri az istent s magyar egyházi beszédeket hallgat; míg ellenben van akárhány oly község, mely egykor tősgyökeres magyar volt s ma — tiszta tót s még csak látszatja sincs annak, hogy valami keveset magyarosodnék, pedig munkabíró magyar emberek a lelkészeik s jó hazafiaknak tartják magukat!?

Azt mondják persze erre, hogy ez óhaj megvalósítása teljes lehetetlen, tessék megpróbálni s aztán beszélni! Nagyon egyszerű a válasz erre: Si hi et hae, quare non tu Augustine?

A kicsinyeknél megkezdeni a magyarosítást, s ha az iskolából kikerültek, ott az ismétlődő vasárnapi oktatás, mely kötelező is volna, ott folytatni lehetne az üdvös munkát. Okszerű bánás móddal s türelemmel sokra lehet menni s ha többre nem, legalább utját vágni az idegen nemzetiségi törekvéseknek s megtörni az eddigi közönyt és fásultságot.

A második faktor a társadalmi tér, hol egyesek többet kivihetnek az állami, vagy a megyei törekvéseknél. A községnek öregjei s fiatalabbjai őszintébb bizalommal viselhetnek jegyzőik, szolgabírák, földesuraik, vagy papjaik irányában, mint bárki más iránt. A mit ezek javasolnak nekik, azt hamarabb megteszik, mint ha azt valami közrendelet tenné kötelezővé. Azt hiszem, nem valami nagy munkába kerülne egyes családapákat rábírnai, hogy fiaikat ma-

gyar vidékekre küldjék szolgálni, főleg ha alkalmazást ígérnének nekik házuknál, a magyar nyelv elsajátítása esetében.

Az ily legények a magyar falukban ismeretségre tesznek szert s egyik másik onnét nőszülne is. Legyen egy faluban csak három-négy ily magyar család, az bizonyára el nem tótosodik, hanem terjesztője lesz a magyarságnak. Állítsunk a községben népkönyvtárt olvasó és magyar szellemű olvasmányokból; ellenőrizzük bucsuk és vásárok alkalmával olvasó pénzen árult ponyvairódalom veszélyes termékeit; keressük fel többször őket összejövetelük alkalmával s hassunk lelkesítőleg a jobblelkű kezdeményezők buzdítására; tüsszünk ki díjakat a legszorgalmasabb tanítók és magyarul tanulók ösztönzésére, szóval ragadjunk meg minden alkalmat, mely a magyarosodás terjesztésére kedvezőnek ígérkezik és vállvetve fejtsünk ki akkora tevékenységet, minőt csak hatáskörünk megenged s hazafiságunk köteletségünké tesz s meg vagyok győződve, hogy Bars megyében csakhamar célzt érünk.

Megyénknek felső része tót- s részben németajku, de meggyőződésére nézve jó magyar-érzelmi nép, mit eléggé jellemez az, hogy míg más megyékből tömegesen vándoroltak ki a szegényebb családok, Bars megyét alig hagyta el egyik-két család; de meg másrészt alig hallottunk megyénkben oly panszlavisztikus mozgalmakról, minőknek színhelyei voltak a szomszéd vármegyék.

Hogy a nép magyarosodjék nem sok küzdelembe fog kerülni, mert önmaguk is óhajtanak nyelvre is magyarokká lenni, nekünk csak segiténünk kell s alkalmat szolgáltatni, mely munkában mindenkinek, a maga hatásköréhez képest részt venni ép oly fontos hazafiúi kötelessége, mint harcolni minden oly törekvések ellen, melyek a magyar nemzetiség elnyomására irányulnának.

Az egyes teendők fölötti tanácskozás, a tervszerű munkafelosztás s a megindítandó mozgalom helyes irányban való vezetése a megyét illeti meg ép úgy, mint a kezdeményezés és a kitarás fölötti örökös.

Ha a kezdeményezés elsőbbségét Sáros megye elragadta is már előlünk, legalább a jó példa követésében ne legyünk az utósók!

A legolcsóbb vasut-építkezés.

Az észak-amerikai államok praktikus vasut-építkezései bámulattal töltenek el bennünket; azok olvasó s üzleti jövedelmezősége hihetetlennek látszik előttünk.

De mily fogalmunk is lehetne nekünk olvasó vasutakról, midőn tekintélyes pénzerőket szárnyszegve látunk kibontakozni kisebb szabású vasuti műveletekből is. Látva, tapasztalva e körülményeket, nem lesz érdektelen megismerkednünk oly hazai vasutvállalattal, mely életének második évében már, 9% tisztajövedelmet tüntet föl üzlet-számláján.

Igen, ily vasutunk is van s ez az Arad-körös-völgyi pálya, melyet a vonal építő főmérnöke, Boros Béni ur, a Magyar mérnök- és építész-egylet egyetemes szakgyűlésén ismertetett.

Hazánk e kiváló technikusanak tapasztalatokon alapuló tanulmánya minket, kik a vasutépítkezés stádiumában élünk, bizonyára érdekelni fog.

Nehogy rövidítések által a szaktudós értekezésé-

közönséget arról, hogy e vállalat valóban a jónak legjavát nyújtja.

A német füzetes vállalatok túlterjeszkedését illető gyakran felmerült panaszok sokkal aggasztóbbak, — semmint hogy újra és újra ne figyelmeztetnők irodalompartoló közönségünket oly vállalatra, a mely a pártolást megérdemli és a mely még árára nézve is versenyezhet a külföldi ilyenü vállalataival. — A Regényvilág évenként 6 frtyi előfizetési árért 52 számot, vagy 26 ötívés füzetet nyújt és így a legolcsóbb és legjelesebb szépirodalmi magyar vállalat. (Előfizetheti minden rendes könyvkereskedésben, valamint egyenesen REVAI TESTVEREK kiadóhivatalában, Budapestben.)

Arverések november 10-től november 15 éig.

(I. Árverés).

— Mihály Mihály és társainak, Csejkon 457 frtra becsült ingatlanai novemb. 7-én.
— Suba Dávidné, szül. Gutrai Juliánának.

Nagy-Kálnán 580 frt 25 krra becsült ingatlanai, november 8-án.

— Hegedűs Istvánnak, Léván 2000 és 111 frtra becsült ingatlanai, november 9-én.

— Földi János örökösének, Kis-Oroszkán 1729 frtra becsült ingatlanai november 10-én.

— Kóncz Istvánnak, Alsó-Felső-Váradon és Nagy-Endréden 1679 frt 50 kr. 416, 1707 és 434 frtra becsült ingatlanai, november 11-én.

— Csudai József és társainak, Kis-Oroszkán 3350, 210 és 67 frtra becsült ingatlanai, november 12-én.

(II. Árverés).

— Belányi Mihálynak, N.-Koszmályon 475 frtra becsült ingatlanai, november 7-én.

— Stevko Istvánnak, Garam-Kesziben 698 frt 60 krra becsült ingatlanai, november 10-én.

— Berha Jónásnak, Nagy-Kálnán 457 frtra becsült ingatlanai, november 12-én.

— Gál (szecsei) Sámuelnek, Vámos-Ladányban 102 frtra becsült ingatlanai, november 12-én.

— Néhí Chlebo Jánosnak, Garam-Szöllösön 1023, 1836 és 160 frtra becsült ingatlanai, november 14-én.

— Öreg Csáki Andrásnak, Vámos-Ladányban 3190 frtra becsült ingatlanai, november 15-én.

A lévai hengermalom 57. sz. árjegyzéke.

Lisztiszám:	0	1	2	3	4
100 kl. ára: frt	23.50	22.60	21.80	20.60	21.20
5	6	7	8	8 1/2	8 3/4
20.—	18.90	18.—	17.40	16.—	13.—

Felelős szerkesztő és laptulajdonos: **Holló Sándor.**

Nyujtsuk a szerencsének jobbunkat! 234. 5—2.

400.000 márka

főnyereményt ígér kedvező esetben a legújabb nagy pénzsorsjáték, mely a magas kormány által jóváhagyott és biztosított.

Eme újabb játék-tervezet előnyös berendezése abban áll, hogy rövid pár hó lefolyása alatt 7 sorsolásban 50,800 nyereménynek kell bizonytörténni, ezek között vannak főnyeremények esetleges 400.000 r. márka, illetőleg

1 nyeremény á 250.000 mrk.	1 nyeremény á 12 000 mrk.
1 " " á 150 000 "	23 " " á 10.000 "
1 " " á 100.000 "	3 " " á 8.000 "
1 " " á 60.000 "	55 " " á 5.000 "
1 " " á 50.000 "	103 " " á 2.000 "
2 " " á 40.000 "	212 " " á 2 000 "
3 " " á 30.000 "	533 " " á 1.000 "
1 " " á 25.000 "	1074 " " á 500 "
4 " " á 20 000 "	29105 " " á 138 "
17 " " á 15.000 "	stb. stb.

Ezen nyereményhuzások hivatalosan vannak tervszerűleg megállapítva.

Eme nagy s az állam által biztosított pénzsorsjátékhoz kerül

1 egész eredeti sorsjegy csak **6** márka vagy **3.50** frt. ó. é.

1 fél " " " **3** " " **1.75** " "

1 negyed " " " **1 1/2** " " **99** " "

Mindenemű megbízások, a pénz beküldése, postautoni fizetés, vagy az összeg utánvétele mellett a leglelkismeretesebben teljesítenek, mindenki az állam czimerével ellátott eredeti sorsjegyet tőlünk saját kezibe kapja.

A megrendelésekhez, melyekhez az ide mellékelt megrendelési lapot kérjük használni, a szükséges hivatalos tervezetek ingyen mellékeltenek, melyekből ugy a nyeremények beosztása, az illető osztályokra, mint szintén az illető betétek is megláthatók és minden huzás után érdekelt feleinknek felhívás nélkül megküldjük a hivatalos huzási lajstromot.

A kifizetések mindig pontosan s az állam jóállása mellett történnek s egyenes beküldés, vagy az érdekelt kívánatára összekötéseinknél fogva Ausztria minden nagyobb pénzpiacán teljesíthetnek.

Csoportozatunk mindig a szerencse kegyeltje volt és érdekelt feleinknek gyakran a legnagyobb nyereményeket fizettük ki, többek között 250.000, 225.000, 150.000, 100.000, 80.000, 60.000, 40.000 stb. márkásokat.

Egy ily, a legszolidabb alapokra fektetett vállalatnál előreláthatólag mindenütt a legelőnyösebb részvételre lehet bizon számítani, s ez oknál fogva kérnök, hogy minden megbízásoknak eleget tenni képesek lehessünk, hozzánk a megrendeléseket minél előbb, de mindenesetre f. évi november 15-ike előtt beküldeni.

Kaufmann és Simon

Bank- és váltó-üzlet, HAMBURGban.

Mindenemű állami kötvények, vasuti részvények és hitelsorsjegyek bevásárlása és eladása.

U. i. Ezennel köszönetünket nyilvánítjuk, a régebbi idők óta megajándékozott bizalomért, s midőn eme újabb sorsjáték kezdetével a részvételre felhívóknak, ezentul is igyekezni fogunk, állandó, pontos és lelkiismeretes kiszolgáltatás által, igen tisztelt érdekelt feleink teljes megelégedését kiérdemelni.
A fentebbiék.

236. 0—2.

Kételkedve

kérdi némely beteg önmagától: melyik gyógyszerhirdetésnek lehet hitelt adni? Ez vagy ama hirdetés nagysága által tűnik fel: a beteg választ s a legtöbb esetben — a legröszszabhat! A ki az ilyen csalódást s a hiábavaló pénzkidást elkerülni akarja, annak tanácsoljuk, hogy **Görisehek Károly**, cs. kir. egyetemi könyvtáros-tól **Bécsben** (Istvántér 6.) hozassa meg magának a „Betegbarát” című könyvecskét, mert abban a legjobbat választhatja magának. A fentebbi már 29 kiadást ért könyvecske ingyen és bérmentve küldetik meg a megrendelőnek, tehát nem okoz több költséget, mint 2 krajczárt a levelezési lapért, mely magyar is lehet,

Újabb bizonyítékok

a tudomány koryphäusai által elismert és becsült. császárok és királyok által kitüntetett Hoff János-féle malátakészítmények gyógyhatása fölött.

Két felgyógyult, Hoff János ur a valódi malátakészítmények feltalálója iránt, felgyógyulások következtében, meleg háláérzetüknek hízog szavakban adnak kifejezést. Ezen eredeti levelet és egyet a tudományosság részéről alább közlünk.

Nagyságos ur!

Jelen soraimmal bátorodom tudtára adni, miszerint az ön kitünő készítményeiből, 3 héttel ezelőtt vett egy ládányi küldemény körülbelül elfogyott, az eredmény, melyet ezzel elértem — hála istennek — nagyon kedvező. Hogy azonban az ivógyógymódot némileg hatásosabbá tegyem, tisztelettel kérem, sziveskedjék a visszaküldött üres üvegek árában mellmalátacukorkákat küldeni. — Reménylém, hogy ezek is elősegítendik javulásomat. Kerelmem minél előbbi teljesítését várva, legmélyebb tiszteletem kifejezése mellett maradtam

Ung.-Brood, 1881. július 1.

Smetana L

Hivatalos gyógyjelentése

a zágrábi 22. sz. cs. kir. katonai kórháznak a Hoff-féle malátakivonat egészségi sör és a malátacukoroldat gyógyhatásáról. Mindkét készítmény felépülőknek, valamint hurut s a lélegző és emésztő-zervek ingerlékenységében szenvedőkre nézve kitünő erősítő szernek bizonyult, azonkívül a malátacukoroldat a kávéhoz, a hol az mint izgató szer nem ajánlatott, vagy megtiltatott, pótlékkal különösen ajánlatik; mindazokon kívül a betegeknek és a felépülőknek igen kedves reggelije volt, mi is megfigyelés alapján ezennel bizonyítatik.

Zágráb, 1875. november 27.

Kórházi főnőrkorvos **Dr. Ischitz**, főtörzsorvos.
Dr. Haiser. törzs- és osztály-főnőrkorvos.

Hoff János főüzlete Magyarország számára:

Budapest, zsbárus-utca 7. sz. 235. 5—2.

RUDOLF M. F.

237. 9—1.

Esztergom,

Széchenyi-tér 336. szám.

Ajnlja a nagyérdemű közönségnek, dusan berendezett bel- és külföldi czikkekkal jól felszerelt norinbergi, diszmű és rövidáru kereskedését, különösen

Valódi Alpacca és China ezüst asztali felszereléseit.

(Gyári áron jótállás mellett.)

Legújabb **Nikl ércz nemű** (tartós fehér) kés, villa, kanál, gyümölcskés, gyertya- és gyufatartó, tálcák és tálak sat. Legújabb **Eklat. Nonplus ultra**-féle kávéfőző gép és gyorsforralók 2—8 személyig. **Petroleum asztali lámpák** 1 frt 50-tól 20 frtig. **Csillárok** és **fűgő-lámpák** 5 frttól 40 frtig. **Optikai szemüvegek** a legjobb gyárból. **Wagner-féle hitelesített Alkoholometer**; **szesz-, bor- és hővmérők**; **Aneroid-barometer**. **Angol aczélneműek**, evőeszközök, ollók, tollkések, **valódi Army-Razor borotvák** jótállás mellett 1 frt 20 krtól 1 frt 80-ig. **Revolverek** 5 frttól 25 frtig; **Flobert szobafegyverek** 12 frttól 25 frtig. **Női kézimunkák** legnagyobb választékban, **himzések** kezdve és elkészítve, **zenillia**, **himző selyem**, **berlini pamut** és minden e szakba tartozó czikke; **bőr-neműek**. **Album** és legújabb **faragott és vésett fane-műek**, **író-, pipere-, játék- és dohányzó-asztalkák** 3 frttól 25 frtig. **Társas és gyermekjátékok** 10 krtól 5 frtig.

Postai megrendelések azonnal és pontosan teljesítenek.